WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

1.6.2021

Suuri valiokunta

Asia: WWF Suomen lausunto asiasta ”VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta”

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tausta

Nyt kesäkuussa vuonna 2021, reilut 5 vuotta Pariisin ilmastosopimuksen solmimisen jälkeen sopimuksen tavoitteiden saavuttaminen näyttää epätodennäköiseltä. Climate Action Trackerin[1] arvion mukaan nykyiset eri maiden yhteenlasketut ilmastotavoitteet johtavat lähes 80 % todennäköisyydellä 2 asteen lämpenemisen ylittymiseen. Vuodelle 2020 asetetuista kahdestakymmenestä Aichi-tavoitteesta luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi yhtäkään ei onnistuttu saavuttamaan kokonaan[2]. Uusia tavoitteita ollaan parhaillaan neuvottelemassa. Kansainvälisen luontopaneelin IPBESin mukaan nykyisten luonnonvarojen ylikulutuksen trendien jatkaminen estää kestävän kehityksen saavuttamisen[3]. Luonnon monimuotoisuuden ja talouden yhteenkytkeytymistä tarkastellut, merkittävää huomiota saanut, ns. Dasguptan raportti[4], toteaa, että luontokadon syynä ei ole ainoastaan markkinahäiriö vaan perinpohjaisempi yhteiskunnan institutionaalinen kyvyttömyys rajoittaa taloudellisen toiminnan ympäristövaikutuksia.

Globaali ilmastopuitesopimus (UNFCCC) ja monimuotoisuussopimus (CBD) solmittiin lähes 30 vuotta sitten. Ilmastokriisin ja luontokadon estämisen epäonnistumisen historia on pitkä. Yhä uudelleen on asetettu uusia tavoitteita ja yhä uudelleen on epäonnistuttu niiden mitoittamisessa riittäviksi ja/tai niiden saavuttamisessa.

Korjaako nykyinen EU:n politiikkakehikko tämän epäonnistumisen perinteen ja miten valtioneuvoston selonteko ottaa tähän kantaa?

Nykytila

Valitettavasti EU:n nykyinen politiikkakehikko jatkaa muutamilta keskeisiltä osiltaan ilmastokriisin ja luontokadon estämisen epäonnistumisen historiaa. Keskeisimmät epäonnistumiset ovat jälleen riittämättömät ilmastotavoitteet sekä välinpitämättömyys luonnonvarojen ylikulutuksen purkamista kohtaan. Myöskään luonnonsuojelutoimien toimeenpanon riittävyydestä ei ole täyttä varmuutta. Riittämättömät toimet näiden kohdalla on käytännössä valinta luopua kestävästä kehityksestä. Näkemykset siitä, että tämän mittaluokan muutos on mahdoton toteuttaa, ovat aika lohduttomia. Se tarkoittaisi, että yhteiskuntamme

---

[1] Climate Action Tracker Thermometer https://climateactiontracker.org/global/cat-thermometer/
[2] Global Biodiversity Outlook 5 https://www.cbd.int/gbo/gbo5/publication/gbo-5-spm-en.pdf
[3] The IPBES Global Assessment on Biodiversity and Ecosystem Services https://www.ipbes.net/global-assessment
[4] Dasgupta review – Headline messages https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/957629/Dasgupta_Review_-_Headline_Messages.pdf

epäonnistuu turvaamaan tulevien sukupolvien edellytykset yhtä hyvään elämään kuin mitä meillä on ollut. Tämä ei ole hyväksyttävä lähtökohta.

Luonnollisestikaan Suuri valiokunta ei ole asemassa, jossa edellä mainitut puutteet olisi mahdollista korjata, joten lausuntomme ehdotukset keskittyvät muutaman ylätason tavoitteen esiin nostamiseen sekä muutamiin yksityiskohtaisempiin ehdotuksiin.

WWF:n ehdotukset koskien selontekoa EU-politiikasta

Selonteossa todetaan, että ”EU:n toimien ja tavoitteiden tulee perustua luotettavaan tutkittuun tietoon. Tiedepohjaisesti on arvioitava sekä valittavia toimia että valittujen toimien riittävyyttä ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi sekä ympäristön tilan parantamiseksi”

WWF:n huomiot ylätason tavoitteista liittyvät seuraaviin asioihin, jotka ovat tutkitun tiedon perusteella välttämättömiä ehtoja kestävän kehityksen toteutumiseksi.

- Ilman vähintään 65 % päästövähennyksiä vuoteen 2030 mennessä EU:n ilmastopolitiikka ei ole Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen mukaista. Nyt EU:n tavoite vuodelle on 55 %:in nettopäästövähennys.
- Ilman luonnonvarojen kulutuksen vähentämistä kestävälle tasolle (esimerkiksi vähintään 50 % vähennys vuoteen 2030 mennessä) luonnonvarojen ylikulutus estää luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämisen ja siten myös kestävän kehityksen toteutumisen. Nyt EU ei ole asettanut sitovaa määrällistä tavoitetta luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseksi.
- EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteet ovat lähtökohtaisesti kiitettävästi korkeammalla kuin aiemmin. Esimerkiksi 30 % suojelualuekattavuus ja kaikkien vanhojen metsien turvaaminen ovat vahvoja tavoitteita. Biodiversiteettistrategian vaikuttavuus ratkeaa kuitenkin vasta toimeenpanon myötä, jolloin on varmistettava riittävän vahva toimeenpano. Luonnonsuojelupolitiikassa on lukuisia esimerkkejä heikosta toimeenpanosta, kuten esimerkiksi lintu- ja luontodirektiivin sekä vesipuitedirektiivin kohdalla.

Yksityiskohtaisemmat huomiot

”Ilmastoneutraali EU vuoteen 2050 mennessä”

- Selonteko toteaa osuvasti, että **päästövähennysten on oltava ensisijainen tavoite EU:n ilmasto- ja energiapoliittista lainsäädäntökehystä uudistettaessa**. Selonteossa mainitaan myös **1,5 asteen tavoite** ilmastonmuutoksen vakavimpien seurauksien välttämiseksi ja kuinka EU:n tulee **ilmastodiplomatialla** edistää näiden tavoitteiden kansainvälistä toteutumista. Kaikkien näiden toteuttaminen vaatisi EU:n päästövähennystavoitteiden korjaamista vähintään 65 % vuoteen 2030 mennessä. Koska EU:n ilmastolain päästövähennystavoitteeksi on päätetty Suomen myötävaikutuksella riittämätön nettotavoite 55 %, pitää ilmastopolitiikan yksityiskohtia toteuttaa erityisen huolellisesti.

- **Päästökauppa** on tärkeä väline päästökauppasektorin päästöjen vähentämisessä. Ongelmalliseksi voi osoittautua selonteon kohta, jossa todetaan, että samalla tulee huolehtia eurooppalaisen teollisuuden kilpailukyvystä. Perinteisesti tämä on tarkoittanut ilmaisten päästöoikeuksien jakoa, mikä ei ole edistänyt riittävien päästövähennyksiä ja läpimurtoratkaisujen kehittymistä. Ilmaisista päästöoikeuksista tulee luopua sovitusti vuonna 2030. Kilpailukyvyn varmistamisessa tulee käyttää hiilitulleja. WWF ehdottaa, että mainintaan eurooppalaisen teollisuuden kilpailukyvystä liitetään vaatimus ehdollisuudesta päästöjen nopeasta, 1,5 asteen tavoitteen mukaisesta leikkauksesta. Päästökauppainstrumentin vaikuttavuuden varmistamisen lisäksi voi olla syytä tutkia muitakin politiikkakeinoja, joilla innovatiivisten ratkaisujen laajempi läpilyönti varmistetaan.
    - Lisäksi suomalainen turvetuotannon nopea alasajo päästöoikeuksien hinnannousun myötä osoittaa sen, että tarvitaan mahdollisesti myös aikataulutettu suunnitelma poistuvien ja vähenevien energiantuotantomuotojen poistamiseksi markkinoilta ja tähän liittyvän yhteiskunnallisen muutoksen hallitsemiseksi (oikeudenmukainen siirtymä).
- Selonteko toteaa, että ”Mikäli **tieliikenteen päästökauppa** otettaisiin käyttöön, se tulisi luoda omaksi erilliseksi järjestelmäksi ja kohdentaa polttoaineenjalostajille tai jakelijoille” WWF suhtautuu varauksellisesti EU-laajuiseen liikenteen päästökauppaan. Mikäli tieliikenteen päästökauppa otetaan käyttöön, niin sen pitäminen erillään päästökauppasektorin päästökaupasta on erittäin tärkeää kuten selonteossa todetaan.
- WWF ehdottaa **merenkulun päästökauppaa** koskevan linjauksen kohdalla poistettavan maininnan koskien kilpailukykyä, sillä tämä maininta käytännössä tarkoittaa aina välttämättömien päästövähennystavoitteiden vastustamista. Kestävän kehityksen saavuttamiseksi on välttämätöntä moninkertaistaa luonnonvaratuottavuus. Tällöin kuljetuskustannukset ovat hyvin pieni osa lopputuotteen hintaa ja mahdollisen kuljetusten hinnannousun kilpailukykyvaikutus on täten myös mitätön.
- **Liikenteen päästöjen vähentämisen** kohdalla on syytä huomioida, että biopohjaisten tai niin kutsuttujen jäte/tähdepohjaisten uusiutuvien polttoaineiden saatavuuteen, kestävyyteen ja todellisiin päästövähennyksiin liittyy lukuisia ongelmia. Uusiutuvan energian direktiivi kestävyyskriteerit ovat epäkelpoja kestävyyden varmistamiseksi ja siksi ne tulee uudistaa kokonaisuudessaan. WWF ehdottaa, että uusiutuvien polttoaineiden kestävyysarviointi perustuisi raaka-ainekohtaiseen kestävyysarviointiin ja kestämättömät raaka-aineet tulisi sulkea ilmastotavoitteiden ulkopuolelle. Toteutustapana voisi olla uusiutuvan energia direktiivin (RED) liitteen 9 uudistaminen ja laajentaminen koskemaan kaikkia uusiutuvaksi luettavia kiinteitä, nestemäisiä ja kaasumaisia energiatuotteita siten, että niiden raaka-aineiksi tulisi sallia vain kestäväksi arvioituja ja ilmastohyötyjä tuottavia raaka-aineita.
- **Kiertotaloutta** koskien selonteko toteaa, että ”luonnonvarojen kestävä käyttäminen on luonnon monimuotoisuuskadon pysäyttämisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän ohella keskeistä yhteiskuntien kestävän kehityksen kannalta.” Tämä on erittäin keskeinen ja

paikkaansa pitävä lause. Hämmästyttävää kyllä, EU:lla ei ole sitovaa ja määrällistä tavoitetta luonnonvarojen ylikulutuksen purkamiseksi. WWF ehdottaa, että Suomi ehdottaa EU:lle luonnonvarojen kulutuksen vähentämiselle sitovaa määrällistä tavoitetta, joka noudattaa tieteen osoittamaa tasoa. Lisäksi WWF ehdottaa, että selonteosta poistetaan kiertotalouskohdasta maininnat koskien kestävää biotaloutta ja kemikaalien kestävää hallintaa, koska kyseisen lauseen tarkoitus ja sisältö on hyvin vaikeatulkintainen.

- Itämeren nostaminen EU:n kärkihankkeeksi on kannatettava ajatus. Myös ilmastonmuutoksen uhkaaman arktisen luonnon nostaminen kärkihankkeeksi olisi tärkeää
- Lisäksi selonteossa tulisi mainita EU:n rahoituksen kestävyysluokitus (taksonomia). Taksonomia on ekologisen siirtymän välttämätön työkalu. Mutta se vie kehitystä oikeaan suuntaan vain, jos sen tiedeperustasta pidetään tiukasti kiinni. Suomen tulee tukea ja pitää kiinni tieteeseen perustuvan taksonomian olennaisista peruspilareista. Muun muassa viime päivinä puheena olleen metsäteollisuuden osalta taksonomian kriteerit tulee asettaa parhaisiin mahdollisiin toimintatapoihin. Taksonomia ei voi tukeutua epäkestäviin nykykäytäntöihin. Vastaava vaatimus koskee muun muassa bioenergiaa ja vesivoimaa.

”Luonnonvarojen kestävä käyttö”

- **Luonnon monimuotoisuutta** koskien WWF kiinnittää huomiota selonteon sanavalintaan, jonka mukaan ”Euroopan luonnon monimuotoisuuden on oltava riittävän elpymisen tiellä vuoteen 2030 mennessä”. Suomen tulisi vaatia luontokadon pysäyttämistä.
    - Lintu- ja luontodirektiivien avaamista ei tarvita, vaan tärkeintä on varmistaa niiden tehokas toimeenpano, joka on ollut tähän mennessä puutteellista.
    - Sisävesiasiat ovat jääneet mainitsematta selonteosta. Olisi syytä korostaa myös vesipuitedirektiivin toimeenpanoa ja vesien hyvän ekologisen tilan saavuttamista direktiivin mukaisesti.
- **Metsien** kohdalla jätetään mainitsematta metsäluonnon monimuotoisuuden heikko tila Suomessa. Punaisen kirjan arvion mukaan 76 % prosenttia metsäluontotyypeistä on uhanalaisia ja metsälajien uhanlaisuuden tila on edelleen hitaasti heikkenevä. Nämä asiat tulisi nostaa esiin luonnonvarojen käytön kestävyyttä käsittelevässä kappaleessa. Lisäksi metsät ovat merkittäviä hiilinieluja. Vaikka EU:lla ei ole toimivaltaa metsätalouden osalta, luonto- ja ilmastoasiat kuuluvat sen toimivaltaan. WWF ehdottaa kirjattavaksi, että Suomi kunnioittaa ja tukee EU:n toimivaltaa luonto- ja ilmastoasioiden osalta.
- Suomi on viime vuosina käyttänyt merkittävästi poliittista pääomaa **maankäyttösektorin hiilinieluja** koskevan (LULUCF-sektori) ilmastopolitiikan vesittämiseen, koska oletettujen lisähakkuiden tiedetään pienentävän metsien hiilinieluja voimakkaasti ja Suomi ei ole ollut halukas ottamaan vastuuta tästä haitallisesta ilmastovaikutuksesta. WWF ehdottaa, että asiaa koskevan selonteon kappaleen kaksi viimeistä lausetta poistetaan ja korvataan seuraavasti: ”Suomi pitää tärkeänä, että EU:n

maankäyttösektorin kokonaishiilinielut säilyvät ja kasvavat, ja näitä hiilinieluja koskevat vastuut jakautuvat oikeudenmukaisesti maiden välille”

- WWF ehdottaa, että **kestävän biotalouden** ilmastohyötyjä käsittelevä kappale poistetaan kokonaisuudessaan, koska useat suomalaiset tutkimukset osoittavat sen, että metsien käytön aiheuttama hiilinielutappio on suurempi kuin muiden materiaalien korvaamisesta saatu ilmastohyöty[5]. Selonteossa mainitun politiikanteon tiedepohjaisuuden kannalta biotalouden ilmastohyötyjen mainostaminen selonteossa on hyvin kyseenalaista.
- WWF ehdottaa lisättäväksi selontekoon, että Suomi tukee edistyksellistä EU:n metsäkatolainsäädäntöä, joka ehkäisee metsien tai muiden ekosysteemien tuhoutumista aiheutuneiden tuotteiden tulon Euroopan markkinoille.

” Oikeudenmukainen siirtymä sekä kannustava alue- ja rakennepolitiikka”

- Kestävän kehityksen siirtymän toteutuksessa on keskeistä, että oikeudenmukainen siirtymä otetaan vahvasti huomioon, kuten selonteossa todetaan.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen rahasto

Jari Luukkonen
suojelujohtaja

Jussi Nikula
neuvonantaja

[5] Seppälä ym. 2019. Effect of increased wood harvesting and utilization on required greenhouse gas displacement factors of wood-based products and fuels, https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301479719308333
&
Kalliokoski ym. 2020. Mitigation Impact of Different Harvest Scenarios of Finnish Forests That Account for Albedo, Aerosols, and Trade-Offs of Carbon Sequestration and Avoided Emissions, https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/ffgc.2020.562044/full
&
Soimakallio ym. 2021. On the trade-offs and synergies between forest carbon sequestration and substitution, https://link.springer.com/article/10.1007/s11027-021-09942-9